

Školní program proti šikaně a kyberšikaně

Školní rok 2026/2027

Základní údaje

17. základní škola a mateřská škola Plzeň, Malická 1, příspěvková organizace

IČ organizace: 68784562

Adresa: Malická 1, Plzeň 301 00

Ředitelka školy: Mgr. Zuzana Houdková

Email: skola@zs17.plzen-edu.cz

Telefon: 378 028 511, 606 725 177

www stránky: zs17.plzen.eu

Datová schránka: 7wtmv3p

Úvod

Školní program proti šikaně a kyberšikaně vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT- 21149/2016.

Cílem je vytvořit bezpečné, respektující a podnětné prostředí pro každého žáka. Škola odmítá jakékoli formy násilí a nepřátelského chování mezi žáky. Systematicky usiluje o prevenci rizikového chování a v případě jeho výskytu zajišťuje rychlé, citlivé a odborné řešení.

Kontakty

Ředitelka školy	Mgr. Zuzana Houdková
Telefon:	378028511
Email:	houdkovazu@zs17.plzen-edu.cz

Statutární zástupkyně ředitelky školy	Mgr. Lenka Korpová
Telefon:	378 028 511
Email:	korpoval@zs17.plzen-edu.cz

Zástupce ředitelky školy pro oblast ICT a organizaci výuky	Mgr. Viktor Fiedler
Telefon:	378 028 511
Email:	fiedlervi@zs17.plzen-edu.cz

Výchovná poradkyně	Mgr. Lenka Jelínková
Telefon:	378 028 511, 725 060 818
Email:	jelinkovale@zs17.plzen-edu.cz
Konzultační hodiny:	Čtvrtek 14.00 – 15.00

Metodička prevence pro 1. stupeň	Mgr. Kateřina Bláhová
Telefon:	378 028 511, 721 228 677
Email:	blahovaka@zs17.plzen-edu.cz
Konzultační hodiny:	Středa 12.45 – 13.30

Metodička prevence pro 2. stupeň	Mgr. Michaela Kulatá
Telefon:	378 028 511
Email:	kulatami@zs17.plzen-edu.cz
Konzultační hodiny:	Středa 7.40 – 8.00 Čtvrtek 14.00 – 14.30

Vymezení pojmů

Charakteristika šikany

Šikana je chápána jako opakované a úmyslné agresivní chování jednotlivce nebo skupiny vůči jedinci, který se nemůže účinně bránit. Pro šikanu je typická nerovnováha sil mezi agresorem a obětí. Může mít podobu fyzickou, psychickou, verbální, sociální nebo kombinovanou.

Charakteristika kyberšikany

Kyberšikana představuje specifickou formu šikany realizovanou prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, zejména sociálních sítí, mobilních telefonů, e-mailu nebo online her.

Kyberšikana může mít různé podoby, například vytváření falešných profilů na jméno žáka s urážlivým obsahem, sdílení ponižujících videí na platformách typu YouTube, Facebook nebo jiných portálech, zveřejňování zraňujících komentářů na internetu či rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s podobiznou oběti nebo jejích blízkých. Patří sem také výhružné SMS zprávy nebo e-maily.

Na rozdíl od šikany probíhající tváří v tvář má kyberšikana mnohem širší dosah, což zhoršuje dopad na oběť. Zatímco ve třídě je přítomno jen omezené množství svědků, v online prostředí může stejné projevy sledovat nebo se jich účastnit i několik desítek tisíc lidí.

Seznam použitých zkratk

VP – výchovná poradkyně

MP – metodik prevence

ŘŠ – ředitelka školy

ZŘŠ – zástupkyně ředitelky školy

TU – třídní učitel

PČR – Policie České republiky

PPP - pedagogicko-psychologická poradna

SVP - středisko výchovné péče

SPC - speciálně pedagogické centrum

Odpovědnost školy

V souladu s § 29 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) je škola povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení rizikového chování.

Každý pedagogický pracovník z tohoto důvodu musí šikanování předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- vždy vůči zákonnému zástupci žáka – agresora i oběti,
- jedná-li se o přešůpek nebo trestný čin – oznámit PČR,
- je-li dítě ohroženo (někdo ho ohrožuje, ohrožuje se samo) – OSPOD,
- všechny případy oznámené PČR + jiné závažné případy – OSPOD.

Podle trestního zákona může šikanování naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění: vydírání (§ 235), omezování osobní svobody (§ 213), útisku (§ 237), ublížení na zdraví (§ 221-224), loupeže (§ 234), násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (zvláště § 197a), poškozování cizí věci (§ 257), znásilnění (§ 241), kuplířství (§ 204) apod.

Kompetence a odpovědnosti

Ředitelka školy:

- odpovídá za vytvoření, realizaci a vyhodnocování programu,
- vytváří podmínky pro jeho naplňování,
- zajišťuje bezpečné podmínky pro vzdělávání a výchovu žáků,
- stanovuje odpovědnosti jednotlivých pracovníků školy v oblasti prevence a řešení šikany,
- zajišťuje podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- podporuje spolupráci školy se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odbornými institucemi,
- zajišťuje, aby postupy školy při řešení šikany byly v souladu s platnými právními a metodickými předpisy.

Školní metodický prevence:

- koordinují preventivní aktivity školy,
- spolupracují s vedením školy, třídními učiteli, výchovným poradcem a dalšími pedagogickými pracovníky,
- podílí se na tvorbě, realizaci a vyhodnocování preventivního programu,

- vedou příslušnou dokumentaci a evidenci případů rizikového chování,
- koordinují postup při řešení podezření na šikanu a kyberšikanu,
- poskytují pedagogickým pracovníkům metodickou podporu,
- podle potřeby spolupracují s odbornými institucemi,
- podílí se na mapování vztahů a klimatu ve třídních kolektivech,
- navrhuji preventivní a intervenční opatření.

Třídní učitelé:

- průběžně sledují klima a vztahy ve třídě,
- vytváří podmínky pro bezpečné a respektující prostředí,
- pravidelně pracují s třídním kolektivem,
- podporují spolupráci a komunikaci mezi žáky,
- věnují pozornost změnám v chování a vztazích mezi žáky,
- reagují na první náznaky problémového nebo rizikového chování,
- při podezření na šikanu bezodkladně informují školního metodika prevence a vedení školy podle závažnosti situace,
- spolupracují se zákonnými zástupci a dalšími pracovníky školy.

Všichni pedagogičtí pracovníci:

- aktivně přispívají k prevenci šikany a kyberšikany,
- sledují vztahy a atmosféru mezi žáky,
- respektují a podporují důstojnost každého žáka,
- všímají si změn v chování žáků a dalších varovných signálů,
- bezodkladně oznamují své podezření na šikanu nebo kyberšikanu příslušným pracovníkům školy,
- poskytují žákům přiměřenou podporu a ochranu,
- podílejí se na realizaci preventivních aktivit školy.

Primární prevence

Primární prevence je zaměřena na všechny žáky školy a je realizována průběžně v rámci vzdělávání, nepravidelných třídnických hodin a dalších preventivních aktivit.

Práce s třídním kolektivem

Třídnické hodiny jsou využívány zejména k:

- rozvoji pozitivních vztahů mezi žáky,
- podpoře spolupráce a vzájemného respektu,
- rozvoji komunikačních dovedností,
- prevenci a řešení konfliktů,
- posilování pocitu bezpečí a sounáležitosti se třídou,
- včasnému zachycení problémů ve vztazích mezi žáky.

Třídní učitelé pravidelně sledují vývoj třídního klimatu a podle potřeby konzultují situaci se školním metodikem prevence nebo výchovným poradcem.

Mapování vztahů ve třídách

Školní metodik prevence provádí minimálně jedenkrát ročně mapování vztahů ve třídních kolektivech.

Podle potřeby může být využito například:

- dotazníkové šetření,
- sociometrické šetření,
- pozorování,
- skupinové aktivity,
- vhodné diagnostické a preventivní hry.

Výsledky mapování jsou vyhodnoceny a následně využity při plánování další práce se třídou. Na základě zjištění školní metodik prevence spolupracuje zejména s třídním učitelem a výchovným poradcem.

V případě zjištění závažných problémů jsou přijata odpovídající opatření a podle potřeby je zajištěna odborná intervence.

Schránka důvěry a možnost vyhledání pomoci

Žáci jsou pravidelně informováni o možnostech, jak požádat o pomoc.

Škola žákům poskytuje zejména:

- školní schránku důvěry v online podobě,
- fyzickou schránku důvěry umístěnou v přízemí školy,
- možnost obrátit se na kteréhokoli pedagogického pracovníka,
- možnost kontaktovat školního metodika prevence nebo výchovného poradce.

Žáci jsou vedeni k tomu, aby bez obav upozornili na vlastní problém nebo na situaci, která se týká jejich spolužáka.

Informace o možnostech pomoci jsou žákům předávány opakovaně, zejména třídními učiteli.

Prevence kyberšikany

Prevence kyberšikany je součástí vzdělávání a preventivních aktivit školy.

V rámci výuky informatiky jsou od 4. ročníku zařazovány projekty a výukové bloky zaměřené zejména na:

- bezpečné používání internetu,
- bezpečné používání digitálních technologií,
- ochranu osobních údajů a soukromí,
- bezpečnou komunikaci v online prostředí,
- rizika sociálních sítí,
- rozpoznání kyberšikany,
- odpovědné a respektující chování v digitálním prostředí.

Škola podle aktuálních potřeb organizuje také besedy, projektové dny a další preventivní programy zaměřené na bezpečné chování v online prostředí.

Konkrétní opatření proti šikaně ve škole:

1. Realizujeme primární prevenci v souladu s Preventivním programem školy.
2. Odmítáme jakékoliv projevy násilí mezi žáky či zneužití moci.
3. Školní řád nastavuje konkrétní pravidla chování.
4. Klasifikační řád stanovuje sankce za porušení pravidel chování.
5. Žáci s třídním učitelem vytvářejí třídní pravidla, vztahující se k vzájemné úctě, spolupráci, rozvoji pozitivního klimatu ve třídách.
7. Funguje vzájemná informovanost mezi pedagogy.
8. Zaměstnanci školy monitorují varovné signály vzniku šikany.
9. Pedagogové, žáci i zákonní zástupci jsou informováni o problematice šikany.
10. Probíhá další vzdělávání pedagogů v oblasti prevence.
11. Třídní učitelé pořádají třídní akce na podporu vztahů mezi žáky.
12. Pracujeme s tolerancí a respektem k odlišnostem žáků.
13. Podporujeme důslednost.

14. Pracujeme se sebehodnocením žáků.
15. Organizujeme cílené preventivní programy.
16. Spolupracuje se specializovanými institucemi (PPP, SVP, OSPOD aj.)
17. Škola má ve školním řádu zakomponován kategorický zákaz chování mající charakter šikanování a zpracovaná pravidla používání informačních a komunikačních technologií.
18. Pedagogičtí pracovníci školy zajišťují před vyučováním (od 7.40 hod.) a o přestávkách nad žáky dohled.
19. Poskytujeme školní poradenské služby rodičům a žákům.

Postup při řešení šikany

Podezření na šikanu může vzniknout na základě oznámení žáka, zákonného zástupce nebo zaměstnance školy, dále na základě vlastního pozorování pedagoga či prostřednictvím anonymního podnětu.

1. Okamžitá reakce

Po zjištění nebo při důvodném podezření na šikanu je nutné bezodkladně přijmout prvotní opatření s cílem zajistit bezpečí ohroženého žáka a zabránit dalšímu ubližování. Situace musí být řešena citlivě, diskrétně a bez veřejného obviňování či konfrontace zúčastněných žáků.

Je nutné zejména:

- okamžitě zastavit probíhající nevhodné nebo násilné chování,
- zajistit bezpečí ohroženého žáka,
- podle potřeby oddělit jednotlivé aktéry situace,
- zajistit dohled nad zúčastněnými žáky,
- bezodkladně informovat vedení školy a další odpovědné pracovníky.

2. Informování odpovědných osob

O podezření na šikanu jsou bez zbytečného odkladu informovány osoby odpovědné za řešení situace, zejména:

- třídní učitel/učitelka,
- školní metodička prevence (Mgr. Michaela Kulatá, Mgr. Kateřina Bláhová),
- výchovná poradkyně (Mgr. Lenka Jelínková),
- vedení školy – ředitelka školy (Mgr. Zuzana Houdková), zástupce/zástupkyně ředitele školy (Mgr. Lenka Korpová/Mgr. Viktor Fiedler).

Rozsah zapojení jednotlivých pracovníků se řídí povahou, závažností a okolnostmi konkrétního případu.

3. Zjištění a zajištění informací

Cílem této fáze je získat co nejpresnější informace o průběhu a okolnostech události a současně zachovat bezpečí a důstojnost všech zúčastněných.

Je nutné zejména:

- zaznamenat dostupné informace o události,
- zajistit a uchovat relevantní podklady a záznamy, které mohou objasnit průběh situace,
- vést individuální rozhovor s ohroženým žákem citlivě, bez nátlaku a bez zpochybňování jeho výpovědi,
- vést individuální rozhovory se svědky, vždy odděleně,
- vést individuální rozhovor s žákem, který je podezřelý z účasti na šikaně,

- zabránit vzájemné konfrontaci oběti, svědků a dalších aktérů v průběhu zjišťování skutečností,
- průběh zjišťování a získané podstatné informace průběžně dokumentovat.

Při zjišťování skutečností je třeba postupovat tak, aby nedošlo k dalšímu ohrožení oběti ani k ovlivňování výpovědí jednotlivých žáků.

4. Řešení situace a stanovení opatření

Na základě zjištěných skutečností škola vyhodnotí situaci a stanoví další postup a odpovídající opatření.

Podle charakteru a závažnosti případu může být nutné zejména:

- přijmout opatření k okamžitému zajištění bezpečí ohroženého žáka,
- přijmout odpovídající výchovná a organizační opatření vůči žákům, kteří se na šikaně podíleli,
- stanovit způsob dalšího dohledu nad situací,
- informovat a zapojit další pracovníky školy podle jejich kompetencí,
- pracovat s třídním kolektivem s cílem obnovit bezpečné klima ve třídě,
- podle potřeby zajistit odbornou pomoc.

Opatření musí odpovídat závažnosti a okolnostem případu a musí být zaměřena nejen na řešení aktuální situace, ale také na prevenci jejího opakování.

5. Spolupráce se zákonnými zástupci

O průběhu a způsobu řešení jsou podle charakteru případu a v souladu s postupy školy informováni zákonní zástupci dotčených žáků.

Škola zejména:

- informuje zákonné zástupce ohroženého žáka o přijatých opatřeních a dalším postupu,
- informuje zákonné zástupce žáka, který se na šikaně podílel, o zjištěných skutečnostech v rozsahu odpovídajícím dané situaci,
- projedná se zákonnými zástupci další postup a možnosti podpory žáka,
- podle potřeby doporučí nebo zprostředkuje odbornou pomoc.

6. Zapojení externích institucí

V případech, kdy to vyžaduje závažnost situace, charakter jednání nebo právní okolnosti případu, škola spolupracuje s příslušnými externími institucemi, zejména:

- orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD),
- Policií České republiky,

- případně dalšími odbornými pracovišti a institucemi podle povahy případu.

Při závažných případech škola postupuje v souladu s platnými právními předpisy a metodickými doporučeními a podle potřeby konzultuje další postup s příslušnými odbornými institucemi.

7. Následná práce a prevence opakování

Řešením konkrétního incidentu postup školy nekončí. Následuje průběžné sledování situace a podpora bezpečného prostředí ve třídě a ve škole.

Škola zejména:

- sleduje situaci ve třídě a vztahy mezi žáky,
- průběžně vyhodnocuje účinnost přijatých opatření,
- poskytuje podporu ohroženému žákovi,
- podle potřeby pracuje s celým třídním kolektivem,
- sleduje případné pokračování nebo opakování nevhodného chování,
- podporuje bezpečné a respektující vztahy mezi žáky,
- dokumentuje významné následné kroky a vyhodnocení situace.

Cílem následné práce je obnovit bezpečné prostředí pro všechny žáky, minimalizovat riziko opakování šikany a posílit preventivní působení školy.

Výchovná opatření

Potrestání agresorů dle závažnosti:

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitelky školy
- 2. stupeň z chování
- 3. stupeň z chování

Spolupráce školy

Spolupráce s rodiči

Rodiče informují školu o podezření ze šikanování. Škola spolupracuje s rodiči při nápravě šikanování (vedení školy, MP, VP, TU)

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení a řešení šikanování spolupracovat:

- v resortu školství – s PPP, SVP, SPC
- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, psychology, psychiatry aj.
- v resortu sociální péče – s OSPOD
- případně s dalšími nestátními neziskovými/příspěvkovými organizacemi

Přehled institucí poskytujících metodickou pomoc a poradenství v oblasti šikany

PPP Plzeň Částkova 78, 377 468 124, 377 468 111, poradnamesto@pepor-plzen.cz

DDÚ a SVP Plzeň, Karlovarská 67, 377 523 720, svpplzen@dduplzen.cz

Sdružení Linka bezpečí (116 111): www.linkabezpeci.cz

Společenství proti šikaně: www.sikana.org

Internetová poradna: www.internetporadna.cz

Minimalizace šikany - www.minimalizacesikany.cz (poradna, publikace, letáky ke stažení apod.)

Veřejný ochránce práv - www.ochrance.cz

E- bezpečí - www.e-bezpeci.cz

Národní centrum bezpečnějšího internetu - www.ncbi.cz

Online poradna projektu E-Bezpečí - www.napisnam.cz

Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu - www.horka-linka.cz

Závěr

Program prevence a řešení šikanování a kyberšikany je závazným rámcem pro postup školy v oblasti prevence a řešení šikany a kyberšikany.

Za realizaci programu odpovídá ředitelka a na jeho naplňování se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy, zejména školní metodik prevence, výchovný poradce a třídní učitelé.

Program je průběžně vyhodnocován a podle potřeb školy aktualizován.

Program je součástí systému prevence rizikového chování školy a je provázán se školním řádem.

Úspěšnost školního programu proti šikanování a kyberšikaně závisí na aktivním zapojení všech účastníků vzdělávacího procesu a důsledném dodržování stanovených pravidel.

Cílem je dlouhodobě budovat prostředí, ve kterém se každý žák cítí bezpečně, respektovaně a přijímaně, a kde je šikana jednoznačně nepřijatelným jevem. Pouze společným úsilím lze dosáhnout toho, aby škola byla místem důvěry, spolupráce a vzájemného respektu.

Příloha č. 1 - informace pro rodiče

Informace pro rodiče a žáky k řešení projevů šikany a kyberšikany.

- 1) Zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka vůči zaměstnancům školy nebo vůči ostatním žákům nebo studentům se považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených školským zákonem. (§ 31 odst. 3 zákona 561/2004, školský zákon)
- 2) Dopustí-li se žák jednání podle odstavce 3 školského zákona (viz. výše), oznámí ředitelka školy tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí (§31, odst. 5, zákona č. 561/ 2004, školský zákon)
- 3) Projevy šikanování mezi žáky, tj. fyzické násilí, omezování osobní svobody, ponižování, zneužívání informačních technologií k znevažování důstojnosti apod., kterých by se dopouštěl kdokoli vůči komukoli, jsou v prostorách školy a při všech školních akcích a aktivitách přísně zakázány a jsou považovány za vážný přestupek proti školnímu řádu.
- 4) Nepřípustná je jakákoliv forma kyberšikany - opakované posílání urážlivých nebo výhružných zpráv; šíření lží, drbů nebo upravených fotografií za účelem poškození pověsti; sdílení soukromých informací, fotek nebo zpráv bez souhlasu; dlouhodobé pronásledování, sledování a zastrašování online; šíření intimních materiálů nebo vyhrožování jejich zveřejněním; vydávání se za oběť a jejím jménem psát nevhodné zprávy aj.
- 5) O konkrétním výchovném opatření rozhoduje ředitelka školy po projednání na pedagogické radě. Mezi výchovná opatření patří napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitelky školy, snížení známky z chování na 2 či 3. stupeň.